

ՆԵՐՄԵՅ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՈԶԱՊՈՒՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ
ՄԱՅՐ ՏԱԾԱՐՈՒՄ
(21 հունվար 1990 թ.)

«Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սբր-
բոյ, ամեն»:

«Կթա, Տէր, ի հոգիս մեր ննջեցելոց»:

«Ով Տէր, գթա մեր ննջեցյալների հոգի-
ներին»:

Այսօր, հունվարի 21-ին, Ամենայն Հա-
յոց Վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Վազգեն
Ա. Կաթողիկոսի հրահանգով Հայաստան-
յայց եկեղեցւո կամարների տակ ի Հա-
յաստան և ի սփյուռս աշխարհի կատար-
վում է հոգեհանգստյան մասնավոր պաշ-
տոն՝ վասն հոգւոյն հաճատակաց, վկա-
ւից, որոնք՝ ընկան հունվարի 15—19 օրե-
րին Բաքվում, Ծախումյանում և Գետաշե-
նում: Մեր հոգիները ցնցված են ի տես
Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի «գորշ
գայլերի» կատարած սոսկալի սպանդի:
Եվ տարվում ենք մտածելու, որ 1915 թվա-
կանին սկսված ցեղասպանությունը դեռևս
շարունակվում է: Կարծես թե 20-րդ դարը
հայ ժողովրդի վրա գործադրվող եղեռնի,
արյունահեղության դարն է: Անցյալ շաբաթ-
վա օրերին, սիրելի հավատացյալներ,
Ադրբեջանում, հատկապես Բաքվում, Ծա-
խումյանում և Գետաշենում ավելի քան
հարյուր (հիշտ թիվը Աստված գիտե)
անմեղ հայեր, պարզապես հայ լինելու
պատճառով զոհվեցին ժողովրդական ճա-
կատի սանձարձակ եղուզակների ձեռքով:
Նրանք դարձան հայ ժողովրդի վկաները
և հայ ժողովրդի արդարության կանչը առ
Աստված բարձրացրին իրենց նահապա-
կությունը: Աստված ևս ասես ցնցվեց, ի-
ջալ և մարդկանց խիղճը շարժեց: Այդ իսկ
պատճառով, երբ ժողովրդական ճակատի
վայրագությունները գլեցին-անցան մարդ-
կային մտածողության սահմանները, վրա

հասավ արդարությունը, խորհրդային բա-
նակները իջան դեպի հարավ՝ ձգտելով
խաղաղություն հաստատել Ադրբեջանի
մեջ: Այդ իրադարձության հետևանքով ժո-
ղովրդական ճակատի մարդիկ ևս զոհվե-
ցին: Իմ մտածումը այժմ թռչում-գնում է
մոտ 90 տարի դեպի ետ՝ հիշատակելու
համար Խրիմյան Հայրիկի հետ պատահած
դեպքը, երբ համիդյան ջարդերից հետո
Վանից եկող մի հայ քահանա ներկայա-
նում է Հայոց Հայրիկին Վեհարանում: Նա,
հոգով, սրտով փշրված, ամբողջ իր ընտա-
նիքը կորցրած, լացակոմած աչքերով
Խրիմյան Հայրիկի առջև ծնկի է գալիս և
ասում. «Հայրիկ, ես սգավոր եմ, եկել եմ,
որ մխիթարես ինձ, որովհետև կորցրել եմ
ամբողջ ընտանիքս, ոչ մի ժառանգ չունեմ
և մնացել եմ անտեր ու անտիրական»:
Խրիմյան Հայրիկը ոտքի է կանգնում և դի-
մելով քահանային՝ ասում է. «Ոտքի ել,
քահանա հայր, դու քո ընտանիքն ես
կորցրել, ես ամբողջ իմ ժողովուրդն եմ
կորցրել, հաշվիր, թե քանի-քանի տա-
նակներով մարդ է զոհված, բոլորն էլ իմ
զավակները: Ես միթե քեզանից ավելի
սգավոր չեմ: Հիմա ես ծնկի եմ գալու, և
դու ինձ մխիթարության աղոթք կարդաս»:

Սիրելի հավատացյալներ, մեր սրտերը,
Հայոց Վեհափառ Հայրապետից սկսած,
այս օրերին ցավով են լցված: Անցյալ շա-
բաթվա ընթացքում Մոսկվայում տեղի ու-
նեցավ շրջակա միջավայրի մաքրության
և կենսապահպանության հարցերին նվիր-
ված մի կարևոր ժողով, որին ես ևս մաս-
նակցում էի: Այնտեղ, բնական է, ժողովի
մասնակիցներին մտահոգող ամենահրա-
տալ հարցը Բաքվի, Ծախումյանի և Գետա-

շենի մեջ կատարվող աղետալի իրադարձությունների հարցն էր: Մի բանաստեղծ, արտասահմանից եկած, իր խոսքի մեջ հանկարծ պոռթկաց. «Մինչև ե՛րբ, մինչև ե՛րբ հայ ժողովուրդը ցեղասպանության զոհ պիտի դառնա, և արդարություն պիտի տեղի չունենա»: Կարծես Աստված լսեց նրա ձայնը: Հաջորդ օրը խորհրդային բանակները եկան Բաքու՝ ահտեղ կարգ ու կանոնը, խաղաղությունը վերահաստատելու համար:

Սիրելի եղբայրներ և քույրեր, մենք այսօր աղոթում ենք մեր նահատակների, մեր վկաների, մեր զոհված եղբայրների և քույրերի համար, մոմ ենք վառում, խունկ ենք ծխում, մեր աղերսն ենք բարձրացնում առ Աստված, որ մեր ձայնը լսի, ընդունի նրանց հոգիները խաղաղությամբ և իր թագավորության մեջ բնակեցնի մեր բոլոր զոհվածներին: Նաև մեր աղոթքն է, որ Աստված իր Սուրբ Հոգու միջոցով մխիթարություն պարգևի հայ ժողովրդին և բոլոր նրանց, որոնք իրենց կորցրած հարազատների կսկիծն են ապրում այս օրերին: Դանալանդ մեր աղոթքը, սիրելի հավատացյալներ, առաքում ենք առ Ամենա-

բարձրալը՝ խնդրելով, որ մարդկանց սրտի է իմացականության մեջ ծագեցնի արդարության, մարդասիրության, եղբայրության լույսը, որպեսզի մարդիկ կարողանան այս կյանքը վայելել իբրև եղբայրներ, ապրել իբրև հարազատներ միմյանց հետ: Խնկի և աղոթքի այս պահին մեր մաղթանքն է, որ Աստված հայ ժողովրդի ձայնը լսի, բոլոր փակ դռները բացվեն, բարացած սրտերը փափկեն, և հայ ժողովուրդը կարողանա իր արդար երազներն իրականացնել այս աշխարհի վրա:

Մեր ընդհանուր մաղթանքն է նաև, որ Աստված խաղաղ ու հանդարտ պահի մեր երկիրը, մեզ շնորհի իմաստություն, որպեսզի, ինչպես ժողովրդական առածն է ասում, հազար անգամ մոտենենք և մեկ անգամ կտրենք, որպեսզի ինչ որ կտրենք, սխալ չլինի, և հետո դրա համար չզղջանք:

Թող Աստուծո խաղաղությունը իջնի մեր նահատակների հոգիների վրա, և Սուրբ Հոգին գա մեզ բոլորիս մխիթարելու և մեր կյանքը ապահով, խաղաղ նավահանգիստներ հասցնելու, այժմ և հավիտյան հավիտենից. ամեն:

